SỐ 1180 MƯỜI. - SỐ 1180 1724 — MỘT SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ SÁU 15 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI					
	Phố chính trong thành phố, các tỉnh lớn, Haïphong, Tourane, Saigon, Cap St-Jacques, Phnom-Penh, Vientiane	Ngoại-quốc đến nhà	Gửi xe đường thủy	Nhà-quê và Trung-kỳ gửi xe	Nam-kỳ, Lào, Cao-Miên, Pháp, Mỹ, Đại-Pháp và các thuộc-địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm. .	6$ 00	6$ 90	6 $30	6 $30	6 $60	9 $ 00
Các làng và Công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»
Sáu tháng. .	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	4 . 50
Ba tháng. .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	2 . 25
Một tháng. .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	0 . 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoï

Fondateur : P. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large

4e page
Une seule insertion. . . . 0$ 80 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0$ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Bốn trăm người Mỹ sắp sang du-lịch đến xứ ta

Nước Mỹ có tiếng là nước giàu thịnh nhất trong thế-giới bây giờ. Người Mỹ có tiếng là người làm giàu rất giỏi. Trong lỗ tai ta thuở nay thường được nghe tên những ông vua sắt, ông chúa gang, ông đại-vương dầu hỏa, chân-đoàn khắp cả toàn cầu, ấy là người Mỹ đấy. Nói đến người Mỹ thì biết bao nhiêu người đã từng lấy hai bàn tay trắng mà gây nên có ức có triệu, sáng-biện những cái công-xưởng lớn, khai-trương những cái thương điếm to, quản trị những cái sự sản hàng mấy mươi triệu đồng, khai thác những đám đồng hoang hàng mấy mươi vạn mẫu. Trong cái đoàn du-lịch sắp sang đến xứ ta đó không biết có phải là những hạng người ấy không? Cái mục-đích du-lịch của họ đến xứ ta là thế nào thì hiện nay chưa có thể biết rõ được. Nhưng cứ lấy cái thiển kiến của ta mà suy-trắc, thì người Mỹ tự thế-kỷ thứ hai mươi đến giờ, công nghệ thương-nghiệp trong nước càng ngày càng phát-đạt, hóa vật xuất sản cần phải bán đi cho rộng, nguyên-liệu chế tạo cần phải mua vào cho nhiều, mà những thị trường trong Đại-tây-dương bây giờ đã thấy có hẹp quá, cái mục-đích doanh-nghiệp của người Mỹ gần đây muốn bình-như xoay phương hướng hẳn về mặt Thái bình-dương; các xứ bên Viễn đông như xứ ta đây tức là cái phần trọng-yếu trong cuộc thương-chiến ở Thái bình-dương sau này, cái mục-đích của người Mỹ đi du-lịch đến xứ ta chắc cũng là chủ đề khảo-sát về cái tình-hình thương-vụ; đã là những người đi khảo-sát tình-hình thương-vụ thì tất cũng là những người sẵn cái năng-lực tiền thủ, thạo cái phương-pháp doanh-nghiệp cả chứ chẳng không. Người mình ai là chẳng mến cái danh giàu có của người Mỹ, phục cái tài làm giàu của người Mỹ, nhưng cốt nhất là phải biết cái tư-cách làm giàu của người Mỹ thế nào đã mới được. Trong sách Binh-pháp có câu : Biết người biết mình, trăm trận đánh không trận nào thua. Binh-pháp thế mà thương lược cũng thế. Có biết người mới mong bắt chước được người; có bắt chước người mới mong có lúc bằng người. Đây xin kể qua cái tư-cách làm giàu của người Mỹ như sau này, tưởng cũng là một câu chuyện có ích, các nhà thương-nghiệp ta nên để tai nghe vậy.

Thứ nhất là cái tính tự-trị. Người Mỹ rất thích tự-do, mà cái tính thích tự do của họ chính bởi cái tính thần tự-trị mà ra. Họ thường nói cái tự-do của mình là tự mình tạo lấy, không có khi nào không tự trị mà mong được tự do. Thường những chỗ họ quần tập đông người, không mấy khi thấy có ai không theo giữ kỷ luật mà cần phải có người ngoài cưỡng-sát. Có một nhà giáo-thụ về tâm-lý-học đã nghiên-cứu cái tâm-lý người Mỹ, từng nói cái đặc-chất của người Mỹ giàu về cái tính thần tự-chủ, không người nước nào bằng.

Người Mỹ lại rất trọng sự lao động. Họ thường nói lao động là thần thánh; không lao động mà được kim-tiền thì họ lấy làm bỉ-liện lắm; trong ý họ cho là kim-tiền không đủ quí, quí về cái tài sức kiếm ra được kim-tiền. Tuy những con em nhà phú hào đương lúc còn đi học, được kỳ nghỉ cũng đi làm các việc lao-động của các nhà nông, công để lấy tiền phụ vào học phí; con quan đại-tổng-thống cũng có khi đi bán rao nhật-trình. Những người có chí-khí phi-thường cho cái nghề chính-trị là ỷ lại vào chính phủ mà mưu sinh, không mấy người chịu đầu thân trong chính-giới. Ấy cũng là một cái phong-khí đặc biệt của người Mỹ vậy.

Người Mỹ lại rất quí thì giờ. Họ đối với chức-nghiệp của mình thường gắng công hết sức để mong khai-thác cái mệnh-vận cho mình, nên không hề bỏ phí thì-giờ một chút. Họ đến thăm nhau, đính nói chuyện với nhau cũng ti thì nói liền, không hề bao giờ nói chuyện nhảm, nên nhau hội-diện tất hẹn rõ giờ nào, phút nào, đúng hẹn thì đến, không hề đến sớm quá năm phút. Ngạn ngữ nói: Thì giờ là tiền bạc. Chỉ có người Mỹ là thực-hành được câu ấy mà thôi.

Người Mỹ lại rất chú-trọng về cái phương-pháp tổ-chức. Họ đối với cái sự-nghiệp của mình làm, khổ tâm kinh doanh, cố làm sao cho cách quản lý mỗi ngày mỗi thêm hoàn-thiện, thấy được ở đâu có cái phương-pháp gì khôn khéo thì thái-dụng ngay, không hề nhân tuần cầu-thả. Phàm việc kinh-tế chỉ lấy cái lao-phí rất ít mà thu cái hiệu quả rất to. Người Mỹ thật là làm đúng được cái nguyên-lý ấy.

Bởi người Mỹ có những cái đặc-chất ấy, nên phàm những cái đức-tính như yêu về đường thực-nghiệp như tiền-thủ, mạo-hiểm, kiên-nhẫn, quả-quyết, thành thực, chính trực, cần-khổ, tiết-kiệm, cẩn thận, tinh-tế đều không khuyết-điểm một điều gì mà làm nên được giàu có lớn như thế. Các nhà thực-nghiệp ta nếu cũng đã có đủ được những đức-tính ấy, thì những người Mỹ sang doanh-nghiệp ở xứ ta sau này thật là những bạn buôn tốt của mình, cũng nhau dìu-dắt ở trên cái thị-trường lớn Thái-bình-dương mà làm cho xứ ta lợi-lộ được khai-thông, tài-nguyên được phát-triển, còn gì vui bằng. Nhưng dù bây giờ ta chưa có đủ được những đức-tính ấy, mà ta đã cùng người thích cảnh chen vai, thì những đức-tính ấy thế nào ta cũng phải có mới được. Biết cái hay của người mà bắt chước, bắt chước ông biên cũng thành ông hiền, bắt chước ông thánh cũng thành ông thánh, huống chi bắt chước ông giàu, trường cũng chẳng lấy gì làm khó cho lắm. Trông người Mỹ đây, các nhà thực-nghiệp ta thử tự hỏi mình sao ?

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 14 Décembre 1922

Cuộc hội-nghị Londres

Tuy rằng cuộc hội-nghị Londres tạm hoãn đến ngày đầu tháng Janvier, nhưng các báo đều công-nhận hội đồng đã gây được những thiện-quả sau này :

1° Đồng-minh liệt-quốc đồng-thanh phản đối những điều khoản của viên thủ-tướng nước Đức tên là Cuno ;

2° Nước Anh ưng thuận rằng nếu sau này phải nộp cho nước Hoa-kỳ một số tiền to hơn số tiền của nước Anh nhận được của nước Pháp hoặc của các nước Đồng-minh khác, thì nước Anh cũng xin cam lòng.

Quan Poincaré có bảo-cáo với nhà báo ở Londres rằng hội-đồng không từng bao giờ bàn đến các việc yên cầu các khoản bảo-chứng riêng nào cả, và trước ngày 15 Janvier không có thể thi hành được phương-sách chi cả, mà đến ngày tháng Janvier này, nếu các nước không hợp ý nhau được nữa, thì cũng không có thiệt chi đến tình thân ái của Đồng-minh.

Tại Hội đồng các quan Thượng-thư

Sáng hôm thứ tư, quan Poincaré đã triệu-thuyết tại hội-đồng các quan thượng-thư về công việc thương-nghị ở Lausanne và ở Londres. Ngày thứ sáu ngài sẽ đọc diễn-văn tại Thư dân nghị-viện.

Cuộc hội-nghị giảng-hòa Đông-á

Tiền-bạn coi về việc bồi-thường đã phân phát xong cái trái-khoản của các nước Hung, Áo cũ cho các nước mới do hai nước ấy mà lập nên, hoặc là được phần đất cắt của hai nước ấy nghĩa là nước Ý, nước Ba-lan, nước Lỗ-mã ni và nước Yougoslavie.

Sáng hôm thứ tư tiền bạn coi về các vấn-đề địa hạt đã bàn về cái vấn đề tiền-dân. Ismet Pacha có đáp lời Lord Curzon rằng nước Thổ-nhĩ-kỳ không ưng thuận việc đề cho một hội đồng ngoại quốc kiểm các tiền-dân nước ấy. Viên ấy lại phản đối việc đặt một đất làm nơi cơ-sở cho dân Arménie, và việc miễn việc đi lính cho các tiền-dân. Viên ấy có nói rằng tuy vậy nước Thổ cam-đoan sẽ xử với các tiền-dân một cách công-bằng.

M. Venizelos thì nói rằng cần phải có hội Vạn-quốc bảo-hộ cho các tiền-dân. Ông có nhắc lại những sự khổ-thống của các tiền-dân về đạo Thiên-chúa phải chịu từ mươi năm nay.

Lord Curzon có nói rằng đến các đại-cường-quốc như Anh như Pháp cũng không có muốn tránh cái quyền kiểm-duyệt kia mà.

Một viện Y-học và bảo-chế

Mới có chỉ-dụ đặt một viện Y-học và bảo-chế thuộc-địa ở Marseille.

Việc nước Đức

Chánh-phủ nước Đức mới đệ-trình nghị-viện một bản dự-thảo luật-pháp định rằng những gia-sản ở dưới số 200.000 marks thì được miễn, không phải dự vào cuộc cưỡng-bách công-trái. Trước kia cái giới-hạn ấy định là 100.000 marks.

Quan Clémenceau tại Hoa-kỳ

Hội-đồng của người Hoa kỳ lập ra để cứu-trợ các quận bị tàn phá ở Đại pháp đã đặt tiệc khoản-đãi quan Clémenceau. Có 2.000 người dự tiệc.

Việc nước Áo

Hội đồng các quan thượng-thư nước Áo đã kê-cứu về việc thi-hành cái chương-trình cải-lương việc tại-chính theo như điều khoản các bản giao-ước ở Genève. Hội-đồng quyết nghị giao việc ấy cho các quan thượng thư bộ Tài-chánh, bộ Nội-vụ, và bộ Phòng-bị. Chánh-phủ đã bắt đầu giảm số quan-lại. Hiện số quan chức phải bãi có tới 9000.

Việc tàu thiệp-giáp France

Viên đại-tá Guy, là trưởng tàu thiết-giáp France bị đâm ở vũng Quiberon được tòa án binh ở Lorient xử trắng án.

Thị-giá quốc-trái : 3 °/₀ 59 40. — 4 °/₀ 1918 63.15 — 5 °/₀ 1915 1916 75.85 — 5 °/₀ 1920 88 — 6 °/₀ 1920 88. 87.

Thế-giới tân-văn

Không được hôn nhau giữa đường

Mới rồi xem báo Pháp thấy đăng một chuyện rất buồn cười xảy ra ở nước Bỉ : Bỉa ấy là một ngày về tháng Juillet, hai vợ chồng nhà kia đưa nhau đi chơi mát. Đến một công-viên nọ, hai vợ chồng bèn cùng ngồi trên một cái ghế. Bỉa ấy tiết trời mát mẻ, mà nơi công-viên ấy cảnh vẻ lại rất hữu tình, hai vợ chồng mặt nhìn mặt, bất giác mối tình bỗng mỗi lúc mỗi nồng-nàn chan-chứa ra mãi. Thôi thì thế-giới lúc ấy có để duy chỉ có hai vợ chồng chàng, chứ ngoại giả không còn ai nữa, nên chi hai vợ chồng bèn cao hứng ôm chặp lấy nhau mà hôn lấy hôn để một hồi.

Sực có hai người làm ở sở hỏa-xa đi qua, trông thấy thế cho là một việc khiếm-nhã đối với công chúng, bèn đi gọi một người lính cảnh-sát lại. Người cảnh-sát đến nơi, hai vợ chồng nhà họ vẫn cứ việc hôn nhau riết. Chiếu trong luật nước Bỉ, có điều cấm hôn nhau ở ngoài đường, nên người lính cảnh-sát làm biên bản về tội ấy. Hai vợ chồng kêu rằng : 1° Lúc mình ngồi đây thực không biết thế là phạm luật ; 2° Cái quyền của hai vợ chồng được phép hôn nhau. Nhưng lính cảnh-sát nhất định không nghe.

Việc lên đến tòa Sơ thẩm, tòa làm án phạt tiền. Hai vợ chồng nhất định chống án, thì tòa Phúc-thẩm *Liége* phạt hai vợ chồng 78 quan tiền, nhưng hạn cho trong 3 năm hễ không tái phạm như thế thì sẽ được tha tiền án, không phải nộp phạt.

Nhưng mà có lẽ từ đấy hai vợ chồng nhà này phải chừa hôn nhau như thế chăng !

VĂN UYỂN

Dạ hoài

(Điệu Ngũ-ngôn)

Đêm nằm tay vắt trán,
Thân thế nghĩ mà dơ
Đội đức phường non bể
Đền ơn chưa hẹn cơ
Giá hèn bầu bạn rẻ
Xu ít chị em lơ
Tôi phận hòn duyên chán
Chăm đèn đầy vợi vơ.

Thất tịch

Thấm thía non sông mạch lệ đầy,
Pháp trời phải thế biết sao đây.
Thôi thôi gọi lệ nghẹ ta nhỏ,
Hãy tạm vui chung lấy một ngày.

Ai bảo ông xanh thế lại ranh
Tội tình lười biếng kể chi tình.
Ông đầy ông đọa làm gương đó,
Cho đáng thân nàng kẻ mắt anh.

Cảm đề

Mông-mênh trần bể phải bao người
Ngoi ngóp làm sao khỏi tiếng ôi !
Sóng gió dập vùi thêm đắm đuối,
Bè dâu biển đội cảnh tợ hội.
Những công khóc-lăng là tội cả,
Mà chỉ lăng-vậy cũng thế thôi.
Phù thế có hay, người mới hội,
Kẻ chi chi nữa nói đầy vơi.

Mộng Tiên

Phạm-tuấn-Tài (Tuyết-thanh)

Các học-đường ở Đông-pháp đối với ngày kỷ-niệm Pasteur

(Tiếp theo)

Vì chưng *Pasteur* tiên-sinh đã có công với Khoa-học, với nước nhà như thế, nên chi ngay thuở sinh-thời cụ, chính-phủ Đại-pháp có cấp cho cụ một cái giải thưởng Quốc-gia, và chính ở nơi nhà cũ-kỹ cụ đã sinh-trưởng thuở xưa (ở thành *Dôle*, quận *Jura*), lại có khắc một tấm biển để làm kỷ-niệm. Chính cái ngày làm lễ đóng tấm biển ấy, cụ *Pasteur* cảm-động về những lời khánh-chúc, những bài diễn-văn kể có hàng hà sa số của thiên-hạ đọc để xưng tụng mình, sực tưởng nhớ đến công ơn cha mẹ mà bỗng phát-tiết ra mấy lời rất cảm kích sau này, mà tự bấy đến nay mấy lời ấy đã thành ra là những lời nói bất tử.

Mấy lời ấy rằng :

« Hỡi ơi ! cha ơi ! mẹ ơi ! hỡi hỡi những đứng chí thân chí ái của tôi đã qua-khuất đi rồi ơi ! Các ngài khi xưa đã từng cầu-guản tùng-tiệm ở trong cái nhà bé nhỏ này, ngày nay mà con được thế này, ấy đều là nhờ ở công ơn các ngài cả. Hỡi bà thân-mẫu dảm-đang của tôi ơi, mẹ đã đem những cái tình cảm của mẹ mà cảm-hóa sang cho con. Nếu bấy nay con biết chuyên-tâm chú ý gồm cả cái đại-độ-lượng của Khoa-học với cái đại-độ-lượng của Tổ-quốc với nhau, ấy cũng là nhờ ở những lời lẽ tinh ý mà mẹ từng đã nhủ-bảo tiêm-nhiễm cho con vậy. Còn đứng gia-nghiêm ta, hỡi đứng gia-nghiêm ta ơi, cuộc sinh-thế của cha khi xưa thật là long đong vất-vả cũng chẳng khác gì cái nghề-nghiệp rất nhọc-nhằn vất-vả của cha, cha thật đã lỗ rõ ra cho con biết rằng cái ý kiên-nhẫn, cái lòng cố gắng bền gan của người ta nó có cái mãnh-lực là nhường nào vậy. Ấy nhờ có cái gương trước của cha mà bấy nay con mới có được cái lòng kiên-tâm nhẫn-nại trong khi làm việc hàng ngày. Cha không những chỉ có cái đức tính kiên nhẫn là cái đức-tính cốt tử khiến cho cuộc thân-thế người ta thành ra có ích mà thôi, cha lại là người có lòng mến chuộng những bậc đại danh và ham-ưa những việc đại-độ. — Phải biết mở mắt trông lên, phải biết tìm học cho thấu-triệt sự đời, phải biết tìm cách nâng cho thần trí một ngày một cao mãi lên : đó là những lời cha đã hằng day bảo con thuở xưa đấy. Chính mắt con thuở xưa đã từng trông thấy cha chiều chiều sau khi tan buổi làm lụng khó-nhọc về nhà, lại còn đem những chuyện chiến-trạnh hồi cũ ra kể cho cả nhà cùng nghe nữa, những chuyện ấy khiến cho cha lại hồi-tưởng đến cái thời-đại cung-kiếm rất vẻ-vang mà chính cha đã được chứng kiến. Khi cha day con học đọc thì cha lại từng lo sao day cho con hiểu biết được cái đại-danh của nước Pháp nhà. Vậy, hỡi hỡi cha ơi ! mẹ ơi ! con cúi xin cảm tạ cái công ơn cha mẹ hỡi thuở trước, và cúi xin kính đáng cha mẹ chứng-giám cho cái tấc thành về-vang ở nhà này ».

Than ôi ! công cha nghĩa mẹ, cúc-dục cù-lao, đạo làm con ai là chẳng đinh-ninh đêm ngày tưởng nhớ đến, những mong có dịp báo đáp được, muôn một mới hả lòng. Hoặng hồ : « Cây muốn lặng mà gió chẳng im, con muốn báo nghĩa đền ơn mà cha mẹ đều đã cưỡi hạc theo mây cả — *Thụ dục tĩnh nhi phong bất định, tử dục dưỡng nhi thân bất đãi* », cổ nhân từng đã vì cái cảnh ấy, mà phải thở vắn than dài. *Pasteur* tiên-sinh hẳy giờ thân dược vinh-hiển về-vang mà cha mẹ cũng đều đã khuất núi, ý hẳn tiên-sinh cũng vì cảm cái cảnh ấy mà hồi-hồi tưởng nhớ đến mẹ đến cha, nên mới phát tiết ra những lời cảm-kích trên này vậy.

Pasteur tiên-sinh thọ được 73 tuổi. Cụ tạ thế giữa hồi năm 1895, cách nay vừa đúng 27 năm. Giữa ngày 5 Octobre 1895, Chính-phủ Đại-pháp có làm lễ Quốc-tang cho cụ, rước đi-hài cụ vào an-táng tại nơi Bác-học-viện chính cụ đã trù-mưu lập ra thuở xưa, đặt tên là Bác-học-viện *Pasteur*. — Hôm làm lễ Quốc-tang ấy, quan *Raymond Poincaré*, nguyên Giám-quốc Đại-pháp, hiện nay đương lãnh chức Tổng-trưởng tòa Nội-các, có đọc một bài diễn-văn rất hay rất cảm động, hãy xin trích dịch một đoạn sau này :

« . . . *Pasteur* tiên-sinh không hề bao giờ nghĩ rằng Khoa-học mà giao với việc thực-tế thì nó có hạ giá đi đâu. Không, tiên-sinh phàm hễ chế-biến tìm-tòi ra được cái gì mới mà đem ra thực-hành, thì tiên-sinh không hề lấy làm khinh thường đâu, chính tiên-sinh lại khảo-cứu, lại suy-xét, lại cải lương cho cái cách thực-hành ấy sao cho tốt hơn hay hơn, để ích lợi cho tất cả bàn dân thiên hạ kia.

Pasteur tiên-sinh thật tuyệt-nhiên không có cái lòng vị tư-lợi, mà dẫu có ai xưng-tụng tiên-sinh về cái đức-tính ấy, tiên-sinh cũng lại rất không ưa. Tiên-sinh đem lòng sở hữ, thì giờ, mà miệt-mài khảo-cứu về các thứ men, khảo-cứu về bệnh-căn chứng-bịch lâm-ván ván, cho nên biết bao nhiêu các công-nghệ-giả nhờ ở tiên-sinh cứu cho mà khỏi bị tuyệt-nghiệp, biết bao nhiêu các cảnh-nông-gia nhờ có tiên-sinh cứu cho mà được vững dạ an tâm, biết bao nhiêu tính hạt được trở lên tinh vượng phú túc, biết bao nhiêu tính hạt được qua những cái nạn trời tra tai, đều là nhờ ở công đức của *Pasteur* tiên-sinh cả. Tiên-sinh thật đã đem cái kho tàng do ở cái tài học của mình ra mà vung tay phân phát cho thiết thảy mọi người đồng loại quanh mình, chứ không hề có suy hơn tính thiệt gì cả.

Mà đến khi tiên-sinh đã khuynh-hướng nghiên-cứu về các tật bệnh hồ thống của loài người, thì tiên-sinh cứ nhất tâm chuyên tâm chú ý vào đấy để cố tìm cách mà cứu khổ cứu nạn cho lũ sinh-linh, tiên-sinh thật là có ý vào đấy, thật là tận hiến cái thân mình vào đấy, chứ không nài quản chút gì. Tiên-sinh thật có lộng-hiệt thương nhân loại và thật có bụng hào-tâm. Tiên-sinh thật là hết lòng với đồng loại, bởi thế tiên-sinh đã thực hành được như lời mà tiên-sinh đã tự buộc làm khuôn phép riêng cho mình rằng : « *Cại nghĩa-vụ ta làm điều thiện chi đến khi nào cái thể ta không sao làm được nữa thì nghĩa-vụ ta mới dinh-chỉ thôi* ». Càng ngày cái học-thuật của tiên-sinh càng rộng mãi ra thì tiên-sinh thấy cái nghĩa-vụ của tiên-sinh lại càng nhiều ra mãi, mà tiên-sinh thật không khao-khát gì bằng, thật không hám-thích gì bằng sự làm cho được tròn vẹn các nghĩa-vụ ấy.

Ấy bởi các lẽ nói trên này, cho nên đương khi *Pasteur* tiên-sinh nghiên-cứu về các tật bệnh của loài người, tiên-sinh quyết chí muốn khảo-cứu cho ra cái nguyên-ủy các thứ bệnh truyền nhiễm, mà tiên-sinh trù-nghĩ, đặt ra cái Bác-viện này, nay đem qui-hiệu tiên-sinh để đặt tên mà chốc nữa sẽ rước đi-hài tiên-sinh vào an-táng tại đây, thì tiên-sinh chỉ ngỏ một lời, tức là khắp mọi người trong thế-giới đều nạ-nức với-vàng đua nhau mà giúp sức với tiên-sinh một cách rất nồn cần-chăng. Đó là cái lòng biết ơn của các hạng nhân

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

đẳng về hỏi thuở ấy tỏ ra với ông Sinh-phật *Pasteur*, đến ngày nay thì *Pasteur* tiên-sinh tuy đã quá-cố đi rồi, song cái lòng biết ơn ấy của thiên hạ cũng vẫn còn vẻ-vang như xưa, mà lại thêm có cái lòng xót-xa cảm-nhớ hơn nữa; mà cho đến muôn thuở về sau nay, hết đời nọ đến đời kia, cái lòng biết ơn của thiên-hạ đối với *Pasteur* tiên-sinh, chắc cũng cứ tràng tồn bất tuyệt như thế này mãi.»

Vẻ-vang thay! Mấy lời trân-trọng trong bài điếu-tang của quan *Poincaré* nói trên này thật đã vẽ rõ cái chân-tướng lịch-sử của cụ *Pasteur* mà nay mai cái học-đường ta sẽ làm lễ nhất bách chu niên kỷ-niệm vậy. Ôi! cái thân-thế của cụ *Pasteur* là vị đồng-bào, cái tâm-huyết của cụ *Pasteur* là vị đồng-bào, cái sự-nghiệp của cụ *Pasteur* cũng thuần-thị là chỉ vì đồng-bào. Người như thế, cái danh bất hủ là phải lắm, cái công-nghiệp một thế bất vong là phải lắm. Hiện nay khắp trong thế-giới, đâu đâu cũng nhớ danh ngài, đâu đâu cũng cảm cái công-đức của ngài, cho nên nay tới ngày kỷ-niệm nhất bách chu niên của ngài, hi đâu nữ-nức nhau mà làm lễ kỷ-niệm, để trước là ghi ân nhớ nghĩa một vị ân-nhân của nhân-loại, sau là khuyến miễn những kẻ thanh-niên học-giả về sau này. Ở nước Pháp, theo như chương-trình đã định thì đến ngày kỷ-niệm này, quan Giám-quốc *Millerand* sẽ thân đến làm lễ khánh-thành thập kỷ-niệm *Pasteur* tiên-sinh đường ở trước Cao-đẳng học-đường *Sorbonne*, kế đấy lại làm lễ khánh-thành viện Vệ-sinh để kỷ-niệm các công-việc sáng kiến và khai-phát về khoa Vi-trùng-học của *Pasteur* tiên-sinh, sau cùng đến một cuộc Đấu-xảo Vệ-sinh của liệt quốc gọi là cuộc Đấu-xảo nhất-bách chu niên *Pasteur* tiên-sinh.

Ở nước Bỉ-lợi-thời thì đến ngày kỷ-niệm này sẽ cử 200 học-sinh Bỉ sang dự lễ tại Cao-đẳng học-đường *Sorbonne* bên Pháp.

Ngay gần xứ ta đây, thì nước Xiêm-la tới ngày ấy cũng sẽ làm lễ kỷ-niệm rất trọng-thể để nhân tiện khánh-thành cái Y-viện *Pasteur* mới lập tại Xiêm-la mà quan Bác-sĩ *Le Roy de Barres*, Chánh sở Y-tế Bắc-kỳ ta cũng hay mặt Chính phủ Đại-pháp khởi hành sang Xiêm từ bữa nọ để dự lễ trọng-thể ấy. Vậy về phần xứ Đông-pháp ta đây là xứ bảo-hộ của Đại-pháp, mà nước Đại-pháp chính là nước sản-xuất ra cụ *Pasteur*, các học-đường ta khá chẳng nên hoàn-học-đường ta khá chẳng nên hoàn-nghênh cái ngày kỷ-niệm của cụ *Pasteur* fử đư? Các bậc thi-sĩu niên học giả ta khá chẳng nên thuộc lấy cái lịch-sử của cụ *Pasteur* mà làm gương soi sáng cho mình dư? Ấy tức là cái thâm-ý của quan Đông-pháp Học-chánh tổng-trưởng *Blanguernon* đại-nhân sở-dĩ hạ cái lệnh cho các học-đường xứ ta làm lễ kỷ-niệm *Pasteur* nói trên kia vậy.

Vũ-giáp-Cọng.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài quyền-báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các hiệu-quí ông nào mua thì gửi tiền cho ; bổ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng *ấy* trở đi cho gọn.

HÀI ĐÀM

Đánh trống với đập trống có khác nhau không?

Tết tháng tám, con đánh trống-lùng, tùng, xoảng! Bố lấy roi quất và mắng « Phí tiền chơi trống ; làm người ta mất giấc ngủ trưa! » Con phải mấy roi đau, vào nhà trong mếu khóc với mẹ : « Con đánh trống không mất đồng nào mà đánh ban ngày thì thầy kêu phí tiền và mất ngủ ; thầy đánh trống mất tiền mà đánh ban đêm thì ai kêu phí tiền và mất ngủ ! »

Mẹ mắng : « Chỉ nói nhảm ! thầy mày đánh trống bao giờ ?

— Hôm nọ thầy ngồi chơi với mấy ông nào, thầy nói mỗi lối thầy đi đập trống mất năm đồng ! »

Kết luận : Thế mới biết : *đánh trống với đập trống có khác nhau xa !!*

Yên-sơn.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 15 Décembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 86.

Tin tàu. — Tàu *Aurigny* khởi hành ở Saigon đi Haiphong ngày 16 Décembre 1922, hồi 11 giờ sáng

Phòng giây nói ở nhà Điện-báo hàng Cót. — Phòng Thương-mại Hanoi có xin với sở Điện-báo đặt cho một phòng điện-thoại ở nhà điện-báo phố hàng Cót thì nay sở Điện-báo đã báo cáo cho biết rằng đường điện-thoại ấy nay mai sẽ đặt, vậy chẳng bao lâu nữa công-chúng sẽ có phòng điện-thoại mà thông-tin.

Xuân-thủ đàm-ân. — Phủ Thống-sứ đang sắp sửa đặt hội-đồng để xét việc thăng bổ các quan-chức trong ngạch quan lại Annam về dịp xuân-thủ đàm-ân này.

Hội đồng ủy-viên của thành-phố — Hội-đồng ủy-viên đã họp tối hôm kia tại tòa Đốc-lý, có quan Đốc-lý Mourroux chủ-tọa. Đến dự hội có MM. Tirzot, Szymanski, Abor, Allemand, Normandin, Duboeq, Perrond, Hoàng-quang Hương, Phạm-duy Tốn.

Hội đồng có bàn nốt những việc ở kỳ trước để lại, còn việc xét sổ dự toán sang năm thì hoãn đến chiều hôm qua hồi 5 giờ rưỡi.

Trước khi giải tán, Hội-đồng có nhờ quan Thống-sứ chuyển đệ lên quan Toàn quyền những lời của Hội-đồng kính chúc ngài chóng được bình phục.

Phòng Thương-mại Hanoi và Haiphong được thêm hạn nữa. — Hôm nọ bản báo đã đăng điện-tín Paris báo rằng phòng Thương-mại Hanoi và Haiphong được gia thêm một hạn nữa là ba tháng. Nay đã có nghị-định quan Toàn-quyền tuyết-l bổ đạo chỉ-dụ gia thêm hạn ấy như sau này :

Đạo chỉ dụ ngày 6 Décembre 1922 gia thêm hạn 3 tháng nữa cho các công hội-viên phòng Thương-mại Hanoi và Haiphong thi nay tuyên bố lại Đông-pháp.

Đạo chỉ-dụ ấy như sau này :

Các công hội viên các phòng Thương mại Hanoi và Haiphong đáng lẽ tháng giêng năm 1922 phải bản lại một phần mà đã được chỉ-dụ ngày 22 Décembre 1921 và 18 Août 1922 gia hạn thêm thì nay lại được thêm một hạn nữa là ba tháng.

Thử tàu trượt ở sông cái — Sáng hôm qua hồi 9 giờ rưỡi hãng xe-hơi Aviat có thử tàu trượt kiểu *Farman* ở trên sông cái. Có quan chánh Kiểm-sát Tài-chính Norès, quan Khâm-sứ Darroussin xứ Ai-lao và một quan Lào sang dự Hội-đồng chính-phủ đến chứng kiến.

Nghe đâu quan Khâm-sứ Lào định mua một chiếc để đi trên sông Mékong.

Tòa án cai-trị. — Đến ngày thứ tư 20 Décembre hồi 8 giờ sáng Tòa án cai-trị sẽ họp để xét những việc sau này :

Việc mấy người Tây xin giảm thuế thân.

Việc xin giảm thuế đánh không hợp lệ ở Trang-kỳ.

Việc xin giảm thuế môn-bài của một người Khách ở Thanh-hóa.

Việc M. Lê-v-Nhân xin giảm thuế môn-bài.

Việc công-ty hỏa-xa Vân-nam kiện chính-phủ Đông-pháp.

Việc M. Henckel kiện chính-phủ Đông-pháp.

Việc M. Bạch-thái Bưởi xin giảm thuế môn-bài

Việc M. Bleton kiện thành-phố Haiphong và Tchan-Tong.

Việc M. Bovet kiện chính phủ Đông-pháp và Bắc-kỳ.

Việc chính-phủ kiện M. Waret.

● **Cuộc HỘI-CHỢ Hanoi xem ra thực là một cơ-hội rất phát đạt cho đường thương-mại và đường kỹ-nghệ nước nhà.**

Từ 17 đến 31 Décembre 1922. 2072

Kỳ thi tri-huyện vừa rồi. — Kỳ thi tri-huyện mở tại phủ Thống-sứ vừa rồi tuyển những ba ông, mà chỉ có một mình ông Đỗ-Thúc là thamtá tòa nhì phủ Thống-sứ đến ứng thí mà thôi. Nay đã có tin rằng ông Đỗ-Thúc được trúng tuyển. Vậy bản-báo có lời mừng ông.

Phường-xiếc Harmston. — Phường xiếc Harmston đã bắt đầu khai-diễn tại Hanoi từ tối hôm qua. Người Tây và người Nam đến xem đông lắm.

Thi thừa-phái. — Kỳ thi thừa phái hồm 11 và 12 Décembre nay đã có bảng đỗ yết rồi, những người trúng tuyển đáng số thứ tự như sau này :

MM. Trần-ngọc-Oanh ; Nguyễn-hữu-Nhạc ; Đinh-gia-Thuyết ; Võ-duy-Thanh ; Đặng-đình-Tuấn ; Lê-tu-Thực ; Phạm-vũ-Toàn ; Nhâm-văn-Thức ; Phạm-hữu-Lâm ; Trần-v-Tuy.

Một việc thảm lớn. — Chiều thứ bảy nay hồi 4 giờ tại sở Lục-lộ số đấu giá thầu việc đào sông dài 12.416 thước ở khoảng kilomètre 14 k, 584 và 27 ấn với công Cửa (địa hạt Thái-nguyên). Việc làm đáng giá là 41 vạn 8 nghìn 825 đồng một bảo.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Vụ không. — Đoàn-v.-Nhiêu có cái nhà bị cháy nghi cho mấy người làng là Ngô-văn Thiệp, Ng-gia-Nẹp và mấy người nữa liều phát đơn đi kiện. Sau quan sở tại xét ra không có bằng cớ gì cho nên tha cả. Những người bị kiện lại kiện đơn vu-khống về việc vu không. Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương xét cái đơn kiện là chỉ người mẹ Đoàn-văn-Nhiêu kỳ, chứ không phải chỉ Đoàn-văn-Nhiêu, cho nên cũng tha, Bên nguyên đơn chống-án. Tòa Thượng-thẩm xét xong ý án tha cho Đoàn-văn-Nhiêu.

Con cờ phúc. — Trần-Trần-đình-Chinh đã được bố chia gia-tài cho rồi, sau cứ cờ bạc chơi bời, lại bán hết sạch chẳng còn một tí gì, ngày nào cũng đến nỉ tiền bố. Thấy bố không cho thì lại đâm lẳng mẹ mãi. Tòa Nam-án tỉnh Hà-nam phạt tên Trần-đình Chinh 3 tháng tù và 10 p. Quan chưởng-lý chống án và xin phạt tên bất hiếu nặng hơn, cho nên tòa Thượng thẩm tăng tội lên phạt 10 tháng tù. Vì tội gì, chớ vì tội nói phạm đến bố mẹ thì phạt nặng đến thế nào cũng chẳng ai thương.

Bóp gian. — Có một người linh khố đỏ tên là Ng-v-Chấn kiện vợ là Ng-thị-Úc, trong khi đi linh phải lòng một người tên là Phùng-v-Ngạn thông gian với nhau để được đứa con rồi đem giấu đi một nơi. Tòa Nam-án tỉnh Sơn-tây xét việc ấy bên nguyên đơn chỉ có người có làm chứng mà thôi, cho nên tha cả Ng-thị Úc cùng Phùng-văn-Ngạn. Bên nguyên đơn chống án, sang tòa Thượng-thẩm xét xong ý án tha cả.

Láng mạ. — Em tên Quách-khắc-Liêm tên là Nội có 1 con trâu, chết dịch, chánh-tổng sở tại được tin ấy liền bắt đem chôn và đề với vào. Tên Liêm thấy làm như thế tưởng là ức-hiếp cứ đi đong đường lắng mạ chánh-tổng. Có biết đâu chánh tổng làm như thế là theo về-sinh học phép nhà nước. Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Quách-khắc-Liêm 1 tháng tù 3 đồng và bắt phải bồi 5 đồng cho chánh-tổng. Tòa Thượng-thẩm tha cho tên ấy tội tù và y án phạt tiền và tiền bồi thường.

Đập đầu ăn ra. — Tên Vũ-đức-Cấp có ánh trước làm phó-lý, sau vì phạm lỗi phải bỉ dịch. Một hôm tên ấy đến nhà xin quan huyện cho anh làm lục biền. Ông huyện không cho thì tên ấy nói hỗn, ông huyện sai đánh đuổi ra. Tên ấy thấy thế đập đầu ăn vạ và đi kiện rằng ông huyện đánh bị thương. Nhưng quan trên xét ra thì là tên ấy thác thương vu vạ, nên tòa Nam án tỉnh Ninh-bình phạt tên ấy 1 năm tù. Tòa Thượng-thẩm hỏi lội nhân rồi hoãn để nghị án.

Hành hung. — Tòa Nam án tỉnh Hải-dương phạt tên Đỗ-v-Diên và Ng-hữu-Liên mỗi tên 5 đồng án treo về tội đánh nhau bị thương xoàng. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Hải-nam phạt tên Phạm-khắc-Tôn, Dương-phan-Quyền mỗi tên 5 năm tội đồ và 10 năm quản thúc, tên Phạm-duy-Hoàn, Trần-văn-Rường, Phạm-văn-Chúc, mỗi tên 3 năm tù và 5 năm quản thúc, tên Phạm-đình-Hán, Trần-văn-Trữ, và 2 tên nữa mỗi tên 2 năm tù và 5 năm quản thúc và tên Ng-đăng-Lệ 1 năm tù và 3 năm quản thúc về tội ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm tha cho tên Ruộng và tên Trữ vì không đủ chứng cớ và y án những tên khác.

Tiêu tiền công. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định tha cho tên Đặng-ngọc-Ba bị thưa về tiêu tiền công, vì không đủ lẽ. Tòa Thượng-thẩm y án tha.

Bán từng lô một hay bán tất cả một miếng đất để làm nhà, tại ngõ Jauréguberry.

Hỏi tại M. Busy, Hôtel de la gare, buồng số 10. 2365

Tưởng lục. — M Vũ-thiện-Đàn, tri huyện hạng nhì ở huyện Tam-nông (Phú-thọ) vì đã tỏ lòng mẫn-cán trong việc bắt một tên tù vượt ngục ở Vĩnh-yên thì nay được thưởng một đạo tưởng-lục.

Thuyên chuyển. — M. Đinh-quang-Chiểu, tri-phủ hạng nhất phủ Yên-thế (Bắc-giang) nay đổi vào tòa nhì phủ Thống-sứ.

M. Ng-văn-Khúc, tri châu hạng nhì châu Hữu-lũng (Bắc-giang) đổi đi quyền tri-phủ Yên-thế thay M. Đinh-quang-Chiểu.

Thăng hàm. — M. Ng-văn-Mẫu, hàm tăng cấp phẩm bá hộ tuần huyện ở huyện Tam-nông (Phú-thọ) được đặc cách thăng chánh cửu phẩm bá hộ vì đã có công trong việc bắt một tên tù bị khổ sai vượt ngục Vĩnh-yên.

Ngạch thú-y. — M. Ng-v-Thơm, thầy thuốc thú-y thì sai hạng sáu ở Bắc-kỳ nay thuộc quyền quan Đại-lý ủy-viên của quan Toàn - quyền tại Dalat (Lang bian) thay M. Ng-v Long thầy thuốc Thú-y tập sự đổi về Bắc-kỳ.

Cuộc lạc-quyên về cuộc Ấn-tri-viện huyện Thanh-oai tỉnh Hà-đông

Công dân làng Nhân-hòa tổng Tả Thanh-oai 5 p ; Làng Nhân hòa tổng Tả Thanh-oai : MM. Ng-tiến-Miễn 1 p ; Ng sĩ-Cẩn 0 p. 50 ; Ng-danh Nga 0p.30; Ng-đức-Phong 0 p. 30; Ng-v-Ỷ 0 p. 30. Ng-v-Biêu 0 p. 30 ; Ng-đình-Nông, Ng-đình - Tinh, Nghiêm-đình - Thiên, Nghiêm-đình Can, Ng-hữu-Tr. Ng-tiến-Tinh, và Nghiêm-đình-Trí. mỗi vị cùng 0 p.10, cộng 0 p.70; công dân làng Cự-đà tổng Tả Thanh-oai 10 p ; Vũ-v-Cảu, Vũ-Chính, Đinh-văn-Tỷ và Trịnh-v-Phong, mỗi vị cùng 3 p. cộng 12 p ; công dân làng Tả Thanh-oai 10 p ; công dân làng Thượng-phúc tổng Tả Thanh - oai 10 p ; Hương - hội làng Thượng-phúc tổng Tả Thanh-oai 7 p. 40 ; MM. Ng-Thự, làng Mai-lĩnh tổng Đông-dương 1 p ; Ng-Chấn và Ngô-Bính, mỗi vị 0 p. 50, cộng 1 p ; Đỗ-Tân 0 p 40 ; Dương-Khanm, Ng-Hỗ và Ng-Dịch mỗi vị 0 p. 30 cộng là 0 p. 90 ; Phạm-Toàn làng Phù-mỹ tổng Đông-dương 1 p ; Lê-Văn, Ng-Phát và Bàn-Cốc mỗi vị 0 p. 50 cộng 1 p 50. Ng-Hanh làng Phù-lạc tổng Đông-dương 1 p ; Ng-Cẩn, Ng-Lai, Ng-Lợi và Ng-Long mỗi vị 0 p. 50 là 1 p. 50 ; Võ-khắc-Thanh. Võ-Triều làng Dân-viên tổng Đông-dương mỗi vị 1 p. là 2 p ; Ng-Linh và Võ-Trung mỗi vị 0 p 50 là 1 p ; Tạ-Lũng làng Cao-bộ 0 p. 70 ; Ng-Mạo 0 p. 50 ; Ng-Lương, Ng-Tuyên, Ng-Thắng, Ng-Chiểu, Đào Long, Ng-Tôn, Ng Can, Đào-Thượng, Đỗ-Thiều Đỗ Học, Đỗ-Ngân, Đỗ-Dâm, Tạ-Đồng, Nghiêm-Uyển, Ng-Phương, Đào-Cửu, Lê-Ngữ, Ng-Trác, Đỗ-Hanh, Ng-Đạt Ng-Hy, Ng-Bằng, Ng-Ngọc, Ng-Chạch Ng-Tân, và Ng-Tịch mỗi vị 0 p. 30, cộng là 7 p. 80.

Hợp cộng 9 làng được tất cả là 77 p. 80

BÁN : *Đất 4250 thước vuông ở phố Duvillier cũ ngõ ra phố Sinh-Từ.* — *Đất số 83 phố hàng Bông.* — *Nhà số 22 phố hàng Đẫy.* — *Máy và đồ làm đầu.* — *Máy say gạo.* — *Cần tậy tốt.*

Hỏi tại số 6 phố Ngũ Gạch.

Tiền tuất cấp. — Cấp 8 p. tiền tuất gạo cho M. Phùng-quốc-Vũ là con trai M. Phùng-quốc-Cửu, hàm tri-phủ (5 p), tri-huyện hạng nhất tạ thế ngày 30 Novembre 1922.

Điện-thoại tại Hội-chợ Hà-nội. — Công-ty điện khí Đông-pháp để thương-lượng với hội đồng tổ-chức Hội chợ nay có lời đề các nhà có dự cuộc Hội-chợ biết rằng ngài nào muốn mắc điện tại các gian hàng của mình thêm vào số điện của hội-đồng đã có thì nên đến ngay thương lượng với công-ty về việc ấy.

Các nhà hồi chậm, nghĩa là sau ngày 15 Décembre, thì công-ty không có thể nhận lời được.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Thôi bổ chánh - tổng. — M. Ngbá-Lược, phó tổng Ngọc-trì, huyện Lang-tài, được thôi bổ chánh-tổng tổng ấy.

PHÚ-THỌ

Cướp. — Vừa đây có một bọn cướp độ sáu bảy đứa vào cướp nhà Tú nhà chết trợ ở làng Lai-điền tổng Ninh-dân, huyện Thanh - ba, mấy người làm trại ra kháng cự với bọn cướp thì có một người bị chúng đánh vỡ đôi đầu ra chết ngay lúc bấy giờ, những phiền toái ở gần đấy có đuổi theo mà không bắt được đứa nào. Quan trên đã cho đi trốc nã.

Ngã gãy chân. — Ở làng Cao-du có đứa con gái lên bài tuổi vì giao cho một đứa trẻ khác trông nom bất cẩn để đứa bé ngã ở gần bờ giếng gẫy một bên chân.

Bé sinh đôi. — Một người đàn bà ở phố Khách đề được hai đứa con trai, được một lúc thì hai đứa cùng chết cả.

Bỏ giữa đường. — Một người đàn bà làng Cao-du đi chợ ga Tiên-kiên, lúc trở về đến đầu làng thì đẻ ở giữa đường được một đứa con trai.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

No 121 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

Tiểu thuyết

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : PHẠM-BỘI-CẦM

Tân bộ hạ. Một góc phần tiền ấy thần hạ coi cũng đã lấy làm bản lắm rồi, thần hạ xin thề rằng không còn dám mong có hơn nữa.

— À ! Khanh định không làm việc nữa, định lỗ gnom đó hay sao ?

— Bẩm, đã cố nhiên rồi.

Vua Lô-y quả quyết mà rằng :

— Không được đâu, Đạt-ta-nhan kiên-khanh ơ.

— Nhưng mà, tâu Bệ-hạ . . . Làm sao thế ?

— Bởi vì trẫm không muốn thế !

Thiếu-đế nói câu đó, giọng nói rõ ra dõng dạc trang nghiêm, làm cho Đạt-ta-nhan phải ngạc nhiên mà kinh sợ.

— Thánh-hoàng có cho phép thần-hạ được tâu lại một lời chăng ?

— Khanh cứ nói.

— Khi ngự-thần còn nghèo túng, khánh kiệt, ngu-thần cũng đã có cái chí quyết định như thế rồi.

— Thế sau rồi sao ?

— Vậy mà, ngày nay nhờ về cái tài năng của kẻ hạ-thần, mà bệ thần đã được cái cảnh an nhàn sung túc, Thánh-hoàng lại đem lợi bổ mất cái tự do của hạ-thần đi. Hạ thần dương ở cái cảnh phong, mà Thánh-hoàng lại đem giam vào cái cuộc bĩ.

Nhà vua cất cái giọng nói đã hơi thấy sừng sộ mà rằng :

— Ai cho phép nhà ngươi được đòi ý trẫm, được bàn soạn với trẫm ? Ai bảo cho nhà ngươi biết trẫm sẽ làm việc gì ? Mà nhà ngươi sẽ làm việc gì?

Đạt-ta-nhan vẫn cứ điềm nhiên mà đáp :

— Muôn tâu Thánh thượng, hạ-thần xem đó, thì ta bảy giờ hầu chuyện thánh-thượng không được phép nói thẳng, như cái ngày hôm nào mà vua tôi mình cùng nhau giải bày tâm sự ở Ba-loa.

— Không. Mọi sự thảy đều hoán cải.

— Ngu-thần cái xin hết lòng khánh hạ Ngô-hoàng. Nhưng mà . . .

— Nhưng mà khanh còn chưa tin.

— Hạ-thần không phải là một nhà đại chính trị, tuy nhiên cũng có con mắt quan sát việc đời, không đến nỗi ô-lộ lắm. Vậy mà hạ-thần xem ra thì vị tất đã được cả như lời bệ-hạ dạy. Tâu Bệ-hạ, cái đời của Mã-gia-linh đã hết, song cái đời của các viên hộ-bộ tại mọc ra. Họ thì rẻ tiền, mà bệ ha thì hẳn là không mấy khi trông thấy. Một người muốn tinh đến việc độc lập, mà ở dưới chân những con lăng đổ ấy thì cũng khí khó lòng.

Lúc ấy có tiếng người cao ở ngoài cửa phòng gấy, nhà vua bèn nặng đầu lên một cách tự thị ta-dy kẻ giờ mà bảo Đạt ta-nhan rằng :

— Thất lễ Đạt-khanh nhé ! Có Côn-bé muốn vào phục mệnh với trẫm đó. Côn-bé, nhà ngươi cứ vào.

Đạt-ta-nhan khẽ nánh mình.

Côn-bé bước vào, tay cầm mấy tờ giấy, tiến đến trước mặt nhà vua.

Chẳng phải nói chắc độc giả cũng biết rằng người Gà-xi-côn không bỏ mất cái dịp ấy mà không đưa con mắt tinh anh linh lợi nhìn vào cái bộ mặt mới xuất hiện lúc bấy giờ.

Thiếu-đế hỏi Côn-bé rằng :

— Vậy chứ đã thẩm ấn xong rồi ư ?

— Muôn tâu Thánh-hoàng, đã.

— Ý kiến các viên dự-thẩm thế nào ?

— . . . Những kẻ phạm đáng phải tịch-một và chịu tử hình.

Nhà vua không hề chớp mắt, sẽ liếc Đạt-ta-nhan mà rằng :

— Hừ ! Hừ !

Rồi nhà vua lại bảo Côn-bé rằng :

Côn-bé, thế ý-kiến nhà ngươi thì sao ?

Bấy giờ lại đến lượt Côn bé nhìn lại Đạt-ta-nhan. Cái bộ mặt khó chịu ấy làm cho Côn-bé phải ớp ớp trong mồm chưa tiện nói ra. Vua Lô-y hiểu ý bèn nói :

— Nhà ngươi cứ ngại. Đạt khanh đấy mà, nhà ngươi không quen a ?

Lúc đó hai người nói nhỏ nhau, mắt Đạt ta nhan thì sáng quắc, thao láo ra mà nhìn, mắt Côn-bé thì chớp chớn như mắt cú đêm vậy. Bác văn gian thì lấy cái cách hùng hồ thật thà của nhà võ-tướng làm không vừa lòng ; nhà võ tướng thì lấy cái cách quỉ quyệt thâm trầm của bác văn quan làm không đẹp ý.

Côn-bé hỏi :

— À ! à ! Tôn-ông là người đã làm nên cái thủ-đoạn hay hay ở bên Anh-quốc đó.

Rồi Côn-bé khẽ chào Đạt-ta-nhan.

Đạt-ta-nhan đáp :

À ! à ! Tôn ông là người đã bớt cái bạo ở lòn của tỉnh Cầm-y.... Một việc ly-tài đáng khen đó.

Rồi Đạt-ta-nhan chào Côn-bé một cách rất lễ phép.

Bác văn-quan đã trống nói chọc được nhà võ-tướng, ngờ đâu nhà võ-tướng lại xỏ ngay cho một vố rõ thấm thía.

Thiếu-đế nói :

— Những việc đời trăng thay đen nay chỉ có Mã-gia-linh là nó không sốt một việc gì cả, chứ Đạt-khanh thì làm gì mà biết được hết. Đây là việc những thằng tham-quan ô-lại, đạo thì công ngăn, trẫm sai bắt cổ chúng nó, mà trẫm sắp ký án xử tử đấy.

Đạt-ta-nhan rùng mình mà rằng :

— Ồ ! ồ !

— Khanh nói sao . . . ?

— Không, tâu Bệ-hạ, đó không phải là việc của kẻ hạ-thần.

Nhà vua đã kẻ bút vào tờ giấy, Côn-bé lại khẽ lâu rằng :

— Muôn tâu Thánh-thượng. Ngu-thần xin tâu trước để thánh-thượng biết : Đề hay rằng phải làm lội đã thi trừng, song lắt sao rồi cũng có một đôi điều ngăn-trở trong cái sự thihành đấy.

Vua Lô-y nói :

— Mặc.

Côn-bé lại nói tiếp rằng :

— Bẩm tất phải kìm-hỏ rằng bắt những kẻ thâm nhũng, cứ việc nói rõ ngay rằng bắt mấy kẻ trong bộhồ đấy. Hai cái điều khôn ngoan đó, hai cái đều tội nhân đó, lại có một người bạn rất có thế-lực và lại càng

CACHETS ANTIGRIPPE

ĐỒNG-HỒ
đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG,
BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng
Mặt và kim có chất dạ quang
Giá . . . . 8 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch: như bệnh grippe, bệnh cúm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản hiệu mua một lọ 6 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu, đã cứu vô số người, ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng hồ uống một viên, rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ủ người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi. Trẻ-con 10 tuổi uống mỗi lần nửa viên, cách dùng cũng như của người lớn.

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert. Hanoi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền dôi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

HƯNG-YÊN

Thuyên chuyển. — Ông Nguyễn-văn Luyện, thầy thuốc bản tỉnh, có tin thuyên đi Hưng-hóa, nay lại đổi đi Phú-thọ đã cùng qui-quyến thượng lộ chiều hôm thứ ba vừa rồi. Ông Trần văn-Lai ở Phủ-lý sang thay đã nhận việc rồi.

Lại có tiền đồng mới. — Vừa rồi công-ty cơ-khí ở Haiphong lại mới gửi về cho Ngân-khố Hưng-yên 90 hòm tiền đồng, cộng cả thảy là 40.000 đồng tiền.

Mất giây đồng. — Đêm mồng bảy rạng mồng 8 Décembre, đường giây điện thoại Hanoi đi Haiphong lại bị cắt trộm mất hơn 100 cân dây đồng vào khoảng kilomètre số 36 gần ga Lạc-đạo. Thiệt hại hơn 100 đồng bạc, quan trên còn đương tra xét.

Mất bò. — Thầy ký rượu Lực-điền có đơn trình quan đồn Bần-yên-nhân đêm hôm 13 kẻ trộm lấy mất 2 con bò, cũng như việc mất giây đồng, quan trên còn đương tra xét.

NINH-BÌNH

Việc mở trường. — Bản báo tiếp được bài sau này :

« Dân Kim-sơn đương mong rằng ở các tổng trường học nên mở mang cho rộng rãi để xin nhà nước bổ các thầy có bằng Trung-học về dạy, thì trẻ-con khỏi phải lên tỉnh học, mới được dự thi bằng Sơ-học, nhưng mà dân chúng tôi không hảo nhau được. May sao được thừa lệnh quan Công-sứ, cho phép quan huyện khuyên nhủ dân tổng, mỗi tổng bỏ ra 3.000 p để làm tổng-trường, phỏng độ nay mai sẽ được thành công. Nếu vậy thì quan huyện cũng có một phần vào cái công giáo dục ấy. Nhưng việc đóng tiền này cũng có dân còn thiếu, mong rằng ai cũng đồng tâm vào việc công ích này, nên bỏ lợi riêng đi mà làm việc công cho thành quả phúc, thì ai chẳng phải khen, ai chẳng phải phục, vì là những trường nhà nước công nhận bổ thầy giáo cho, thì có lẽ đúng qui thức hơn là các trường riêng, thế thì ai chẳng phải cho con em đến học cho đông, trước khỏi phụ ơn trên bảo-hộ, sau là được mong thành đạt có ngày, xin ai nấy đừng có mê tưởng đâu nữa mà lầm, việc này thực là việc công ích, nên mong lắm thay ! — Trần-quí-Quán

VIỆC KINH-ĐÔ

Mất báo. — Bản-quán có tiếp được thư của M. H. Đ. ở sở Travaux Publics kêu rằng số báo 8 Décembre 1922 không tiếp được. Bản-quán xét lại sổ báo thì phần báo ấy vẫn gửi luôn, không thiếu số nào, vậy bản-quán đã gửi bù số báo ấy rồi, song cũng xin nhà Bưu-chính xét cho xem số báo ấy đi đâu mất.

Mông thưởng kim-tiền. — MM. Phan-v Diệu và Phan-quang-Quyền, là tài-xế, đều được thưởng một cái tam hạng kim-tiền và thủy anh huyền bội.

Xuýt nữa chết cả sáu mạng. — Chiều hôm 4 Décembre, đang lúc mưa to gió lớn, nước ngập Đập-đá chảy rất mạnh, tiếng kêu ầm ầm, hai bên đập ấy đều có người canh gác, không cho ai được tự tiện lội qua.

Một hồi vào khoảng 6 giờ rưỡi, một chiếc thuyền nan chèo ở bên trên đập, trong thuyền có sáu người : đàn ông 3, đàn bà 2 và con nít một, vừa chèo gần qua khỏi, bỗng gặp cơn gió to làm cho chiếc thuyền phải bè theo dòng nước chảy rồi táp vào Đập. Những người đàn ông có sức lực mạnh bạo lại có chèo lái chèo mãi vững vàng mà không thể chống cự lại được với cái sức mạnh của dòng nước luồng gió, nên chiếc thuyền đã phải úp sấp bên cạnh đập ấy, cả bấy nhiêu người đều xuống nước cả. Nếu những người ấy không phải là người con nhà nghề và nếu chẳng có người nghe la ra cứu, thời sáu người ấy đã chết cả !

Ấy là sự đề-phòng ở nơi Đập-đá, đáng lẽ phải đề phòng cả dưới nước, trên bờ mới được vậy.

Cũng vì một mảnh hoa tàn mà nên nỗi ! — Tối hôm 8 Décembre vừa rồi, ở lối đường Cụt, hồi 8 giờ rưỡi, nghe có tiếng người la rầm rĩ, trước tưởng rằng hỏa tai, cho nên ai nấy đều tụ hội lại xem thời chẳng phải là lửa hỏa tai mà lại là lửa tình dục mà nên nỗi một bọn cu-li xe xúm đánh một người cầm máy xe ô-tô, hai bên đánh nhau một cách rất dữ dọi, làm cho huyên náo cả một xóm ấy, cho nên lính cảnh sát phải ra tay tróc nã khua dẹp mới được yên, mà đến khi kết cục thời một người cu-li xe bị thương nặng phải đem vào nhà thương, còn người cầm máy xe ô-tô phải bắt giam tại sở Cảnh-sát, còn sự phải không thế nào, còn chờ khi tên cu-li trị lành mới hỏi, sẽ xử đoán về sau.

Nghe đâu sự ẩu đả hành hung ấy là chỉ vì một ả kia vẫn là một người giang-hồ, nhưng đã có nhân-tình cùng cậu Sốp rồi, lại bỏ cậu Sốp mà đi kết duyên với cậu Cu. Nay cậu Sốp nhân buổi nhàn hạ, nhớ đến tình xưa nghĩa cũ lại nhân thấy anh Cu đi vắng, mới đến nhà hương mà ngâm câu « thanh vắng một mình » ngờ đâu anh Cu trở về trông thấy rồi nổi cơn tam bành mà rửa giận, nhưng đã biết cậu Sốp vốn tay võ dõng chẳng đương được, nên mới hô bằng dẫn-loại để ẩu đả hành hung.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Bị nước lụt mà chết. — Làng Thủy-dương, thuộc huyện Phú-lộc, có hai vợ chồng nghèo kia, làm nhà ở dưới chân núi, lại gần một bên bờ khe. Nhân hôm mồng 4, 5, 6 trời mưa dầm dề, nước nguồn ra nhiều quá, ngập lên đến nhà, trước còn dưới thấp sau lên cao, thế nước chảy càng mạnh, cái nhà lúc lắc điên đảo rồi từ từ theo dòng nước mà trôi ra. Hai vợ chồng bối rối trong khi đêm tối, và ở đó cũng quạnh hiu không biết trông ai đến cứu mình nữa, mà ngặt thay là người vợ lại đau phong bại không đủ sức mà cứu lấy thân. Còn người chồng thời bị nước trôi xiết đi mạnh quá không biết vợ đâu mà tìm, may vớ được nhành cây mới được sống sót. Rạng ngày trở về tìm, thời thấy cách xa chỗ nhà đó chừng một khoảng thời có xác người vợ chết tấm đó.

Tội nghiệp thay ! nhà đã làm một bên bờ núi mà còn phải chết vì lụt.

Khí hậu. — Đã đến gần mươi bữa nay, nơi nào cũng kêu lạnh, mà lạnh thiệt ! đêm nằm đã có mền nệm kín đáo, mà ngủ vẫn không ngon, phương chi là kẻ thiếu áo thiếu mền, cứ trông ra ngoài đường đi thấy những kẻ già cả hoặc là nghèo nàn đi lại trong khoảng tiết trời giá lạnh nầy, thiệt là đáng thương xót lắm vậy.

Trong tiết lạnh lẽo nầy có hai lẽ khá mừng : một là các bệnh chứng tật dịch không có như mấy năm trước ; nhưng khi lạnh quá, nắng quá, thời các chứng ấy hay duồn theo đó mà phát ra dữ dội hại người. Nhưng trong tiết lạnh nầy cũng có xẩy ra lác đác một đôi bệnh ho, sổ mũi, bệnh ghíp thường thường mà thôi. Hai là, tuy kẻ nghèo chỉ bị lạnh lẽo mà thôi, chớ không phải đói ăn như mấy năm trước, hễ khi nào lạnh lẽo thời thế nào gạo cũng thua, cách sanh lý thiệt là khó, mà năm nay đã đến tháng mười rồi, mà giá gạo mọi nơi không thấy tăng lên, còn thấy nhiều nơi hiện nay một quan được đến hơn mười lon, thiệt là ít có năm nào được như vậy. Ấy cũng nhờ mùa lúa mới rồi được lắm, và lúa các xứ khác cũng được nhiều, cho nên các xứ nào ở xứ ấy ăn.

BẢ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những lời bá-cáo về việc riêng, giá đăng báo thì tùy việc, đã có thể-lệ; Phàm những việc đăng ở mục này, ai ký tên, người ấy nhận trách-nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

HỘI TIN-LÀNH

Đến tối ngày chủ-nhật này, hồi tám giờ, tại Nhà-thờ Ngõ-Trạm, ông Quách-phục-Hòa sẽ giảng về đề-mục :

CÁCH PHỤC-TÙNG CHÚA JÉSUS THẾ NÀO

« Đức Chúa Jésus phán : Nếu ai muốn theo ta, thì phải liều mình đi, vác thập-tự-giá mình mà theo ta ». (Kinh-thánh)

Xin các qui-chức quá-bộ đến nghe giảng.

PHÚC-ÂM HỌC-HIỆU là nhà trường Pháp-Việt của bổn-hội ở Ngõ-Trạm, mới cử thêm mấy vị giáo-sư giảng-dạy các khoa-học Solfège (cô Frost), Pháp-văn (ông Nguyễn-Thống), Hán-văn (ông Quách-phục-Hòa). Trong nhà trường còn nhiều chỗ, ai muốn học đến đó mà xin.

2069 — **Hội Tin-Lành cẩn-bạch.**

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54. Rue Paul Bert, Hanoi.

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quần ấy, để cho người làm dễ tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay ký tên vắn tắt, hoặc thảo quá, không sao đọc được, mà trả lời.

Tối hôm nay ! Tối hôm nay !

Xiếc HARSMTON'S

BỌN HÁT XIẾC RẤT TO VÀ ĐỦ THỨ THÚ
Hát tại trước cửa nhà hát Tây
CÓ 30 NGƯỜI TÀI-TỬ RA TRÒ
Bọn này toàn là người mới cả

Rất lớn ! — *Rất đẹp !* — *Rất vui !*

Đại diễn ban ngày
Chủ-nhật 17 Décembre 1922, hồi 4 giờ chiều

Quý-vị muốn mua vé trước thì xin đến tại nhà MM. Larrivé Frères số nhà 84, đường Jules Ferry, Hanoi, ở đó có bán vé luôn luôn trong mấy ngày làm trò.

Vậy trước hết xin hãy đến xem các giống thú của chúng tôi ! ! Nào là : voi, sư-tử, cọp, beo, gấu, khỉ, ngựa vằn, vân vân.

GIÁ CHỖ NGỒI

Phòng 6 chỗ ngồi	15 $ 00	Ghế hạng nhì	1 $ 50
Phòng 1 chỗ ngồi	3 00	Ghế hạng ba	1 00
Ghế hàng trước	2 00	Giàn bằng gỗ	0 50

Những trẻ con và lính trừ ra các hàng đội, được phép giả nửa tiền hạng nhì và hạng ba trong ban ngày (*matinées*) mà thôi. 3363.

Cuộc lạc-quyên Ấu-trĩ-viên

Hỡi đồng-bào ! Đàn con Ấu-trĩ là đàn con chung một họ nhà Hồng, tức là đàn con chung trong xã-hội. Ôi ! đàn con ấu-trĩ kia, mà phải nghèo khổ bỏ liều, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một mình ai ; đàn con ấu-trĩ kia, mà được mạnh mẽ sang khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội ; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng từ-ái, giúp của, giúp công, mong tạo phúc cho cuộc Ấu-trĩ-viên. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên suốt cả trong nước là một cuộc vĩnh-viễn mãi về sau. Kể bắt đầu từ tháng chín tây này trở đi, quí-ông quí-bà, hằng-tâm hằng-sản, có lòng thương đến đàn ấu-trĩ ở chốn thôn-quê, kẻ ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức này, kẻ trước người sau, lúc nào cũng được.

Hỡi đồng-bào ! ai là người nhờ hạnh-phúc mà được trúng số, nhờ hồng-vận mà được phát-tài, cũng nên nghĩ thương đến nòi giống nước nhà, sẻ chút hạnh-phúc riêng của mình mà lạc-quyên cho cuộc tế-độ chung trong nước.

Hỡi các bà ! làm phúc nào bằng việc làm phúc này, xưa nay các bà vẫn sẵn lòng từ-bi phúc-đức, nay các bà há lại chẳng lạc-quyên ít nhiều để tạo-phúc cho lũ con trẻ trong Ấu-trĩ-viên hay sao ? các bà mở lòng công-đức thực là phúc-đẳng hà-sa !

Hỡi các ông ! giàu có dư tiền dư của, há lại chẳng nghĩ thương đến nòi giống mà giúp đỡ cho ư ? các ông lạc-quyên Ấu-trĩ-viên tức là để phúc lại mai sau cho con cháu.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gởi về cho ông Tổng-thủ-quĩ hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 82 phố hàng Gai, Hà-nội.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu cùng là phương danh qui-tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí ; *Nam-Phong* lại đăng rõ cả số tiền ấy đem cấp cho những Ấu-trĩ-viên làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lập thành ra một cái biểu chi-thu cho Ấu-trĩ-viên, để cho mười mắt đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chút nào.

Cuộc lạc-quyên này, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bản-hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức định rằng các bảo-mẫu phải dạy trẻ con đọc những bài ca và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà từ-thiện đã giúp vào công cuộc Ấu-trĩ-viên.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiết kỷ-niệm các công đức ấy. Những trẻ-con ở Ấu-trĩ-viên đọc các bài ca-tụng ấy thì công đức các bậc ân-nhân hẳn thấu đến qui-thần.

Vậy các ông các bà nên quyên tiền giúp vào Ấu-trĩ-viên để được hạnh phúc.

Trẻ con bên Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu-nguyện các nhà từ-thiện theo đạo Thiên-chúa.

KHAI-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
號八廿牌門街蒲行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thức rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tứ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cám ơn lắm, Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Bijoutier, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi

BẠCH-THÁI-TÒNG
SỞ VẬN TẢI
80, Bᵈ Carreau (Phố Nhà)
(ở gần La-ga Hanoi)
TÉLÉPHONE 312

Dọn nhà — xe đồ đạc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.
Rất nhanh và cẩn thận
GIÁ RẤT RẺ — 2091

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẢN-NHIÊN 發

Tối thứ sáu :

TẠP KỊCH TRÍCH DIỄN
Bốn đoạn bốn cảnh

Đoạn thứ I. (ĐINH LANG)
Đinh-Lang là người hiếu, đục tượng cha mẹ bằng gỗ, thờ phụng như lúc sống. Khi đi vắng, vợ châm kim vào ngón tay tượng gỗ, khi về thấy tượng khóc, và ngón tay chảy máu, mới đuổi vợ đi.

Đoạn thứ II (CHÚA-THAO)
Diễn từ lúc Chúa-Thao bị Chúa-Trịnh bắt giải, đến lúc công chúa tâu vua tha tội Chúa-Thao để lấy làm chồng.

Đoạn thứ III Diễn tích tuồng triệt-giang đoạt A-đẩu, toàn những trẻ con và bản-hội luyện tập đã tinh-thần lắm.

Đoạn thứ IV. (THỢ MÃ THUA BẠC)
Diễn từ lúc thợ mã lĩnh tiền chủ thua bạc hết, hai vợ chồng phải làm binh-nhân giả, đến lúc anh hàng mã đánh thầy phù-thủy chạy vỡ cả đàn.

Lần tạp-kịch này là toàn những tích có tình ý, đủ cả hỉ, nộ, ai, lạc, ái, ố, dục ; mà bản-hội cắt vai đào, vai kép thật đích đáng, mời các qui-khách đến xem bình-phẩm cho

Tối thứ bảy :

THÍNH-NGUYỆT-LÂU
(Tích hát mới soạn)

Tích này diễn một chàng công-tử là Kha-Lang ham mê một người con gái là Ỷ-Hà, vì tình đến nỗi hai người cùng chết. Sau hai người hồi lại, công-tử đi thi đỗ, nhân duyên lại được tái hợp.

Diễn rất vui trò, mời các qui-khách đến xem sẽ biết.

Tối chủ-nhật :

CON ƠI MẸ PHẢI LẤY CHỒNG

Tối thứ hai :

TÔ TRƯƠNG KẾT NGHĨA

Những tích này diễn vui trò, lại có ý vị, chắc qui-khách đã biết, nên bản rạp xin diễn để hiến các qui-khách.

Sắp diễn :

Ông Nguyễn-ngọc-Chân đang luyện tập bạn hát để diễn tích :

CẦN TẠO-HÓA

CINÉMA PALACE
(*Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert*)

Tuần lễ từ thứ tư 13 đến thứ ba sau 19 Décembre 1922

TUẦN-LỄ ĐẠI-HỘI VÀ MỸ-THUẬT

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật hép từ 5 giờ chiều, thứ bảy chiếu 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

Tuần lễ thứ hai từ thứ tư 13 đến thứ ba 19 Décembre 1922

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« LỒNG KẺ CẢ »
Bi-kịch chia làm hai thiên của soạn giả Séverin-Mars, Thiên thứ hai

Nghỉ

SỰ NÁO-ĐỘNG CỦA À FATTY VÀ TÊN PICRATT
Hài-kịch buồn cười vỡ bụng

CẦN-CÁO
Tuần lễ sau sẽ chiếu phim
« CARMEN »,
Rất đẹp, rất hay, có đàn, có múa, có nhiều mũ mãng trang hoàng

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

GRANDS MAGASINS RÉUNIS
HANOI

BÁN : Những đồ chơi và quà Tết

Nhiều thứ nữ-trang thực đẹp. Đồ pha-lê rất quí. Nước-hoa sà-phòng rất thơm.

Nên qua xem căn hàng bày đồ chơi Tết.

Mứt kẹo thượng hạng « *Marquise de Sevigné* » « *Marquis* » « *Jacquin* ». Các thứ hoa quả ướp. Kẹo-bao, vân vân.

Trong vòng tháng Décembre, ngày nào cũng có mứt hạt-dẻ.
2074

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Thuốc này thật đáng làm nổi danh-tiếng cho người bào chế ra, vì hiện đã dùng khắp trong các nhà thương và các nhà nuôi người ốm ở bên nước Đại-pháp. Thuốc này ngày nay ai ai cũng đã biết tiếng, mà lấy làm quí-hóa; lấy làm tin dùng, vì là một thứ thuốc có giá trị đặc biệt. Hãy xin kể các thứ bệnh mà thuốc này có thể chữa khỏi: bệnh suy nhược cả đàn ông, đàn bà; bệnh thứ thần của con gái đến thì; bệnh yếu đuối trong khi thai nghén, trong khi có sữa cho con bú; bệnh mệt nhọc quá vì sự làm lụng nhiều, ngủ ngắn, bệnh đau lưng, dật gân, vân vân.

Chỉ dùng vài lọ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) thì các bệnh ấy đều thuyên hết.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

Chứng đau xương,
Chứng mạch máu sưng,
Chứng đau mạch máu tụ lại,
Các chứng đau quả tim.

Mụn sưng ở mạch máu lâu đã 3 năm mà dùng thuốc này trong 1 tháng là khỏi.

NHỮNG LÚC TRỞ VỀ GIÀ *thì thường thấy: vàng da, tức hơi khó thở, hay choáng mặt, nhức đầu, đau thận, đi tảo, mệt và buồn khó ở; còn về phần đàn-bà thì kinh chẳng những không điều mà lại có thể ra nhiều quá thể làm cho ai cũng phải sợ. Những cớ này nên dùng thứ thuốc :*

Dépuratif Richelet

mà các danh sư ở hoàn-cầu đều chứng nhận rằng hay. Dùng nó thì chẳng bao lâu kinh nguyệt lại điều, không có làm đau đớn gì cả. Thuốc này lại rất hiệu trong khi chữa các chứng đau xương, tạ màn ở các huyết-quản và các chứng ở ngoài da như lở hắc lào, mụn con, nổi mẩn làm cho người nào mắc phải thì ngứa khó chịu lắm :

Thuốc này bán ở các hàng lục hợp to và các hàng thuốc vặt.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu LONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ *để chữa a-phiện*
SOLUTION R. HOLBÉ
2$50 một chai

Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1$00 một lọ

Thuốc bổ sức: kém ăn ngủ, mỏi mệt không muốn làm việc gì dùng thuốc này hay lắm.

Mấy thứ bản-hiệu hay bán :
Các thứ thuốc nước dùng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, *trị bệnh Giang-mai*

THUỐC HO GIÓ SIROP PECTORAL *đặc cả, sổ mũi.*
THUỐC LAO *chỉ người lớn dùng được thôi*

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2$00 lọ 30 viên
thuốc thụt = 0$90 một chai

Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets antiseptiques *và thụt thuốc* blennorrhicide *của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.*

Gouttes « VIRGINIE »
1$00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, gió con, uống thuốc này đổi màu sẫu lấy lại màu tốt trong mình đỡ hao kém.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MO-SÊ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÈRÊ »
0$90 một chai 1/4 littre

Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất qui; vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn littre. Giá có 3$00 mà thôi.

Xe nhà và xe cho thuê
Có bày kiểu tại Hội-chợ

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi
7, Boulevard Bobillot, 7.
Téléphone N° 73
2008

MÙA MƯA

Ở hiệu Quảng-Hưng-Long
Số 79, Phố Hàng-Bồ, Hanoi
MỚI VỀ :

Áo tơi đi mưa
(Pardessus en laine imperméable)
và các thứ
Mũ, Khăn-quàng-cổ
(Foulards en laine)
vân vân...
2078

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Ban-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-A cũng một cách bình-đẳng, mà lại dễ tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán
2048

HỘI CHỢ GIAN 13
ĐẠI MÀN CHÂN-THỦY
CHIẾU VÀ GHẾ
LÀ THỨ MÀN CÓ TIẾNG XƯA NAY
BẰNG CÓI SE
ĐỂ GIẢI VÀ BÀY BUỒNG CHƠI

Nhà Bán-đồ « TẰM-TẰM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cái giấy quấn báo, chữa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được) để chi tiêu giấy quấn khác.

Hễ ai không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ hoặc phải trả sung hơn.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY
Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ ĐI CHỢ HIẾU
Ở *Ga YÊN LÝ* chạy hồi 10 giờ rưỡi sáng, sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Bến-thủy và ở Vinh ra.
Ở *CHỢ HIẾU* (Phủ-Quì) đi hồi 1 giờ chiều đến ga Yên lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÔ HUẾ
Ở *VINH* đi hồi 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở *ĐÔNG HÀ* ra hồi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đônghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

● Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép re PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare ; mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare
2012

CAO RĂNG

立即拔毒止痛
萬春牙膏
殺虫牢牙固齒

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khô giáo, ngậm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngậm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường, số 214, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liệu mỗi phiên giá . . . 0$20
Đơn liệu mỗi phiên giá . . . 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh hiện đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ, ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định có bán bộ như sau này: hiệu *Mạc-Đình-Tư* số 136, phố hàng Đồng, Sở bán báo lẻ số 83, phố hàng Đồng, nhà in *Đông-kinh ấn-quán* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 69, phố hàng Bồ hiệu *Hạnh-Nhân Đường* số 51, phố Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Hà-trung, hiệu *Quảng-Lợi* số 22 và hiệu *Bảo Hợp* số 27, phố Chợ nhớn Cũ, hiệu *Phạm-xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc, hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh-Hòa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hòa Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phượng-Đình* số 100, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 26, phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 25, phố hàng Sũng và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 167 phố khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 166 phố Đông-thị, Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Vạn An* phố Yên thái tỉnh Yên bay, hiệu *Đức-trường* phố Việt trì tỉnh Vĩnh-yên. Các nơi kể trên có bán bộ cả thứ thuốc thấp sa ngoài và các thứ vân vân khác nữa, đều công hiệu cả. Xin các qui-khách chiếu cố.
2038
Télégraphique : Vạn-xuân-đường, Bắc-ninh.

CÓ THẤY CON DẤU NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie LYON
2056

số 22

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các đọc-giả)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Vệ-dũng-nga cười mà đáp rằng :

— Phu-quân tôi tự sĩ mình là võ-sĩ, cho nên cấm hai con không được nói đến binh-sự.

Chuyện trò hồi lâu thì *Hoàng-phủ thiếu-hoa* ở trong triều ra, *Vệ dũng-nga* và *Mạnh lệ-quân* đón mà hỏi rằng :

— Thế nào, việc dâng biểu xin cáo có được không?

Hoàng-phủ-thiếu-hoa nói :

— Thánh-thượng xem xong bản tâu thì tức khắc truyền chém *Đồ man hưng phục*, tôi nghĩ lại thương tình mà xin tha cho. Tôi tâu xin cáo về để phụng-dưỡng hai thân, nhưng cố tâu hai ba lần, thánh-thượng mới ưng-chuẩn cho được một năm cáo giả. Lại truyền phải làm lễ thành-hôn cho *Triệu-cầu* kết duyên với *Gia-tường* công-chúa, để khiến thái-hậu được vui lòng. Quốc-chính giao cho *Lương* thừa-tướng, còn binh-quyền thì giao cho Bình giang-vương đó.

Hoàng-phủ thiếu-hoa lại bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— Lệnh-huynh là *Mạnh-gia-linh* cũng được cáo-giả về chung-dưỡng, vậy thì phu-nhân có thể theo lệnh-huynh về thăm hai thân vậy.

Vệ-dũng-nga và *Mạnh-lệ-quân* đều ca-tụng cái ân-trạch hoàng-gia to như trời bể, không biết thế nào mà báo-đáp cho cùng. *Mạnh-lệ-quân* lại hỏi :

— Vậy thế việc sinh-lễ của *Triệu-cầu* thì bao giờ phải cử-hành.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Chỉ trong một tháng nữa phải cử-hành mà thôi.

Hoàng-phủ thiếu-hoa lại nói với *Vệ-dũng-nga* rằng :

— Đến hôm ấy xin chị sang đây chỉ bảo giúp cho, kẻo một mình nội-nhân tôi sợ không thể trông-nom nổi.

Vệ-dũng-nga nói :

— Xin vâng! nhưng chẳng hay hôm ấy định cử ai làm người tương sự.

Mạnh-lệ-quân nói :

— Đã có quan *Lương* thừa-tướng và quan *Nguyễn* ngự-sử. Người ngoài sợ không thuộc những lễ-tiết trong cung.

CHƯƠNG THỨ III

Đến hôm cử hành sinh-lễ của *Triệu cầu* thì khắp trong cung-điện và nhà *Hoàng-phủ* đều treo đèn kết hoa, trần thiết một cách rất trọng-thể. Thượng-hoàng ra ngự tại *Kim-loan-điện*, vua *Anh tôn* ngồi hầu ở một bên. Cung-nga thái-nữ đều cầm tàn quạt sắp hàng đứng xung quanh *Hoàng-phủ thiếu hoa* đưa phò-mã *Triệu-cầu* vào.

Bấy giờ nhạc-công cử-nhạc. *Hoàng-phủ thiếu-hoa* quì dâng một chén rượu để chúc thượng-hoàng vạn-thọ và tâu rằng :

— Muôn tâu thượng-hoàng! kẻ hạ-thần tài hèn sức mọn, lạm dự vào hàng vương-tước, cái ơn trời bể, thực chưa chút báo-đền. Nay con trai kẻ hạ-thần lại được đội ơn hoàng-gia, bộ phận thảo-mao mà dám sánh duyên với bậc « Kim-chi ngọc-diệp ». Kẻ hạ-thần nghĩ lấy làm run sợ, không còn biết nói thế nào, chỉ xin cúi đầu mà tung hô vạn tuế vậy.

Hoàng-phủ thiếu-hoa tâu xong thì thượng-hoàng tươi cười mà phán rằng :

— *Hoàng-phủ* quốc-cữu ơi! ta mừng cho quốc-cữu đã sinh được một người con dung-mạo khác thường đáng ngôi phò-mã. Ta xem bài « Tọ-hôn biểu » của phò-mã, quả không hổ-thẹn làm con nhà *Hoàng-phủ* chút nào, thật là khí tiết giống cha mà tài-hoa giống mẹ vậy.

Hoàng-phủ thiếu-hoa và *Triệu-cầu* lạy tạ thượng-hoàng, rồi lại làm lễ triều bái vua *Anh-tôn*. *Hoàng-phủ thiếu hoa* và *Triệu-cầu* triều bái xong thì đến các quan triều-thần vào triều-bái. Thượng-hoàng và vua *Anh-tôn* truyền ban yến cho các quan triều-thần.

Hôm ấy thượng-hoàng vui vẻ không biết đường nào. Thượng-hoàng tươi cười mà phán rằng :

— Các bậc đế-vương đời xưa, hồ dễ đã mấy nhà được toàn phúc như thế này. Con thì nối ngôi làm thiên-tử, vui-vầy dưới gối, còn thái-hậu thì đối với các cung-phi, thật là lượng cả bao dung. Lại thêm được hai hoàng-hậu đều hiền và hiếu. Các quan triều-thần thì văn có họ *Lương* họ *Doãn*, võ có quốc-thích họ *Hùng*, ta chẳng còn phải lo ngại nỗi gì, chỉ hằng ngày khề-khà vui chén, làm một vị « Tửu-trung-tiên » vậy.

Thượng-hoàng nói xong, lại truyền chỉ cho các quan triều-thần phải rót chén rượu thật đầy để cùng uống. Khi tiệc tàn, thượng-hoàng đứng dậy trở về nam-nội, vua *Anh-tôn* và các quan triều thần đều bước xuống thềm lạy tiễn.

Thượng-hoàng cả cười mà bảo *Lương-trần-lân* và *Doãn-thượng-khanh* rằng :

— Hai quan thừa-tướng một lòng trung-trực phù-tá thiên-tử thì ta được yên tâm vậy.

Nói xong, lên xe về nam-nội. Các quan triều-thần cũng bái tạ vua *Anh-tôn* rồi lui ra. Khi ra đến triều-môn, *Hoàng-phủ thiếu-hoa* lại mời tất cả các quan triều-thần về vương-phủ uống rượu. Bấy giờ *Mạnh-lệ-quân* và *Vệ-dũng-nga* cũng cùng với các ngôi mệnh-phụ phu-nhân vào triều-bái thái-hậu ra, các đồ hồi-sinh của hoàng-gia toàn thị những san-hô châu-bảo. *Vệ-dũng-nga* thuật chuyện thái-hậu muốn lưu *Phi-loan* quận-chúa ở lại, để làm bạn với *Gia-tường* công-chúa cho vui. Còn phủ phò mã thì lập tại hữu-cung, khiến cho được gần-gụi thái-hậu.

Vệ-dũng-nga nói chưa dứt lời thì phò-mã *Triệu-cầu* nói :

— Con thiết-tưởng con gái nên theo cha mẹ mới phải. Huống-chi *Hùng khởi-thần* năm nay bấy còn trẻ tuổi, hà-tất phải vội-vàng. Thân-phụ con trở về quê nhà, chẳng qua chỉ một hai năm là cùng, bấy giờ rồi sẽ lại đem em con tới kinh, cũng chưa lấy chi làm chậm.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nghe lời, nín lặng không nói câu gì. *Mạnh-lệ-quân* bảo *Triệu cầu* rằng :

— Chúng ta ngày nay trở về quê-nhà, chưa biết bao giờ mới lại tới kinh địa. Em con đã định gả cho *Hùng-khởi-thần* thì nên để lưu ở kinh-địa đợi làm lễ cưới. Trai có vợ gái có chồng, thế là cha mẹ được yên tâm. Bấy giờ chúng ta ưu-du ở nơi điền-lý để phụng-dưỡng cao-đường, so với khi mũ cao áo rộng đứng tại trong triều, còn có phần sung-sướng hơn vậy. Con nay đang độ thanh-niên, phải đem tài-lực mà tận trung báo quốc, khiến cha mẹ được vui lòng, tức là còn báo hiếu cho cha mẹ đó. Và thái-hậu đã cố ý muốn lưu em con lại thì ta nỡ nào lại dám chối từ. Thôi con chớ nên cân-nệ làm chi, chẳng qua muôn sự bởi trời cả.

Vệ-dũng-nga nghe lời *Mạnh-lệ-quân* nói, liền khen-ngợi mà rằng :

— Em nói chỉ phải! thật là một người đạt-lý!

Hoàng phủ-thiếu-hoa cũng lấy lời *Mạnh-lệ-quân* nói làm phải, chỉ có *Phi-loan* quận-chúa thì hai hàng nước mắt chảy xuống dòng dòng.
(Còn nữa)